

IZVJEŠĆA O ZNANSTVENIM SKUPOVIMA — REPORTS ON CONFERENCES

LÜBECK — MUZIKOLOŠKI SIMPOZIJ U POVODU 300. OBLJETNICE SMRTI DIETERICHA BUXTEHUDEA, 10.-12. 5. 2007.

9. svibnja 2007. navršila se 300. obljetnica smrti Dietericha Buxtehudea, koja je u tjednu od 5. do 13. svibnja u Lübecku bila obilježena različitim priredbama. Središnji događaj bio je muzikološki *Symposion* o Dieterichu Buxtehudeu, održan od 10. do 12. svibnja u Visokoj školi za glazbu u Lübecku, koja je bila njegov priređivač. Materijalnu podršku pružila joj je Zaklada Fritz Thyssen, kojoj je jedna od zadaća poticanje istraživanja (ne samo u Njemačkoj, već i u svijetu), prije svega znanosti i kulture 19. stoljeća, kao i objavljivanje znanstvenih radova s rezultatima tih istraživanja.

Skup je nazvan *Symposion*, prema jednome od dijaloga grčkoga filozofa Platona. U tri cjeline muzikološkoga skupa pod nazivima *Tekst — Kontekst — Recepcija* zanimljive rezultate svojih istraživanja predstavili su uglavnom muzikolozi iz Njemačke, ali i iz nekih drugih zemalja, pristupajući Buxtehudeovu opusu analitički, a potom i sa stanovišta njegove prisutnosti u različitim europskim glazbenim sredinama. Bila je to doista »gozba« za sve muzikologe, koju je svojim izlaganjem o recepciji Buxtehudea u Sjedinjenim Američkim Državama završila muzikologinja Kerala J. Snyder.

Glavni priređivači muzikološkoga *symposiona* bili su profesori s Visoke škole za glazbu u Lübecku Wolfgang Sandberger, Gunilla Eschenbach i Volker Schierliss. Prvi dio skupa pod naslovom *Tekst* počeo je u četvrtak, 10. svibnja poslije podne. Obraćajući se sudionicima, gostima i novinarima, jedan od priređivača Volker Schierliss osvrnuo se na izgled loga za programsku knjižicu i sve prospekte tiskane za ostala događanja: izložbu, *symposion*, koncerte, i dr. Odabrana je podloga zlatne boje i tri prva slova *bux* iz prezimena Dietericha Buxtehudea. Izraz *bux* može se sagledati u različitim kontekstima, povezujući ga s izrazom *box*, odnosno zatvorenom kutijom čijim otvaranjem se otkrivaju novi sadržaji. Prema riječima Schierlissa, bilo je i više referenata zaniteresiranih za simpozij, ali ipak nisu bili svi

pozvani. Od najavljenih sudjelovanje je otkazao samo Rainer Bayreuter, čija je tema *Aspekti muzičke fature arije kod Buxtehudea: motivika — harmonijska dispozicija — oblikovanje Generalbassa* bila predviđena za prvi dan skupa i sigurno je mogla biti iznimno zanimljiva. O kantati *Gospodine, ako bih imao samo tebe* govorio je muzikolog Friedhelm Krummacker unutar teme *Vokalne varijacije: Buxtehudeove »Ciaccone« za vokalne ansamble*. Ciaccona je prije svega oblik instrumentalne glazbe, ali kako se temelji na stalnome ponavljanju jednoga melodijskog uzorka u dionici basa, moguće ga je primijeniti i u vokalnoj glazbi. U navedenoj kantati Buxtehude je iznad ostinatne formule od tri takta izgradio niz vokalnih (i instrumentalnih) varijacija poštujući tekst i stvarajući prema njemu periodične cjeline od po 3 i 6, 4 i 8 taktova. Krummacker je naveo još nekoliko primjera od kojih je ovaj, čini se, najzanimljiviji. Slijedilo je izlaganje filologa Wolfganga Miersemanna *O smislu filološke obrade teksta: Buxtehude kao primjer*. Proučavanja tekstova barokne glazbe iziskuju više pažnje u tumačenju, pa je Miersemann usmjerio svoje istraživanje prema utvrđivanju autora tekstova koje je Buxtehude uglazbio i usporedbi njegovih uglazbljenja sa onima drugih skladatelja koji su odabrali iste tekstove. Tri stoljeća nakon smrti Dietericha Buxtehudea još uvijek nije otkrivena tajna njegova izgleda. Ugledni muzički ikonograf Heinrich Schwaab u svom je izlaganju argumetnirano, ali bez konačnoga zaključka, govorio koji bi lik između glazbenika na slici Johanna Voorhouta *Muzicirajuće društvo u Hamburgu* iz 1674. mogao biti Buxtehude.

Tema muzikološkoga skupa *Tekst* zaokružena je u petak 11. svibnja s dva zanimljiva izlaganja. Polazeći od teze koju je još 1952. postavio Friedrich Blume, da orguljska glazba nije ono najbolje iz Buxtehudeova opusa, već je to vokalna, muzikolog Peter Wollny izložio je svoja novija istraživanja pod naslovom *Parodija, imitacija i emulacija u duhovnim skladbama Dietericha Buxtehudea*, pokušavajući odrediti tipologiju njemačkih kantata u baroku. Orguljaš i muzikolog Michael Belotti posvetio je svoj prilog Buxtehudeovim cikličkim koralnim obradbama. Sačuvane su 84 obradbe njemačkih i latinskih tekstova za instrumente s tipkama, pa se može pretpostaviti da je to samo dio. S vremenom su u praksi ostale koralne fantazije, a koralne obrade, koje je Belotti podijelio u dvije skupine prema odnosu basa i gornjih dionica, s vremenom su nestale iz prakse.

U nastavku je slijedila tema *Kontekst* s prvim izlaganjem *Franz Tunder i počeci večernjih glazbi* muzikologinje Almut Joedicke, autorice monografije o Buxtehudeovu nasljedniku Franzu Tunderu. Logični nastavak bilo je izlaganje Andreasa Wackkata *Izvanredni glazbenici u Weimaru i Rostocku. O migraciji lübeških večernjih glazbi u južno područje Istočnoga mora*. Poslijepodnevni dio skupa nastavljen je s tri zanimljiva izlaganja. Michael Maul i Peter Wollny naslovili su svoje izlaganje *Bach i Buxtehude — nove perspektive*, u kojemu su na temelju pronađenog izvora pokušali rasvijetliti odnos dvojice skladatelja na temelju prijepisa u knjižnici u Weimaru pronađenoga godine 2005. Bach je, naime, 1698. prepisao jednu Buxtehudeovu koralnu fantaziju za orgulje. U nastavku je filologinja i muzikologinja Irmgard Scheitler analizirala tekst skladbe *Wacht! Euch zum Streit gefasset macht* u kontekstu dramatsko-muzikalnih predstava tog doba. Muzikolog Christian Bunners posvetio je svoje

izlaganje skladatelju Casparu Rietzu (1708.-1755.), njegovome shvaćanju glazbe i nastavljaju glazbene tradicije u Lübecku.

Možda bismo najzanimljivijim mogli odrediti posljednji dan muzikološkog *symposiona*, koji je u cjelini bio posvećen suvremenome načinu istraživanja prisutnosti jednoga glazbenika u nekoj sredini — recepciji njegova opusa. Vrhunac je bilo izlaganje *Buxtehude u Americi* Kerale J. Snyder, autorice najnovije monografije o Dieterichu Buxtehudeu. Početno izlaganje je imao direktor Bach-Instituta u Leipzigu Christoph Wolff s temom *Buxtehude — recepcija u 18. i 19. stoljeću*, obradivši podatke o prvim notnim izdanjima Buxtehudeovih skladbi u Njemačkoj i prvim referencama u stručnoj literaturi. Nastavio je muzikolog Otto Biba s temom *Bečka »scena stare glazbe« u 19. stoljeću i Dieterich Buxtehude*. Objasnivši onodobne društvene, političke i kulturne prilike u Beču, naveo je podatak da je Joseph Sonnleithner već 1799. po nalogu cara doputovao u Lübeck i otkrio zbirku u crkvi Sv. Marije tražeći skladbe njemačkih i skandinavskih skladatelja. Biba je spomenuo i obrade za harmonij Leopolda Alexandera Zellnera, među kojima su se našle i Buxtehudeove skladbe. Joachim Kremer naslovio je svoje izlaganje *Buxtehude — recepcija u Francuskoj: André Pirro*. Cilj mu je bio objasniti kako je Pirroova monografija o Buxtehudeu objavljena u Parizu 1913. pokušala ublažiti manjak takve literature u Francuskoj, u kojoj je u 19. stoljeću glazba za orgulje doživjela snažni uzlet. Jürgen Heidrich obradio je za muzikološki skup temu *Vjerska zajednica Ugrino i Dieterich Buxtehude*, navodeći podatke o njezinu djelovanju 20-ih i 30-ih godina 20. stoljeća i objavljivanju Buxtehudeovih skladbi. U izlaganju *Planetarni zvuci. Buxtehude u slici svijeta Hansa Hennyja Jahnsa* govorio je Jan Bürger o pjesmi od 17 strofa iz 1916. u kojoj se spominje Buxtehude. Bernd Sponheuer i Siegfried Oechsle posvetili su svoje izlaganje temi *Buxtehude, sjevernjaštvo, uzvišenost*, pokušavši objasniti pojam »glazbenoga sjevera«, budući da je u mnogim tekstovima Buxtehude predstavljen kao »pravi sjevernjak«.

Nakon izlaganja Kerale J. Snyder slijedila je završna diskusija, a priređivači muzikološkoga *symposiona* će, nadaju se, pronaći sredstva za objavljivanje pročitanih priloga, koji su opus Dietericha Buxtehudea i suvremenika predstavili u svjetlu novih istraživanja.

Snježana MIKLAUŠIĆ-ĆERAN
Zagreb

SISAK — MUZIKOLOŠKI SKUP U OKVIRU MEĐUNARODNOGA ORGULJAŠKOG FESTIVALA ARS ORGANI SISCIAE, 27. 5.-1. 6. 2007.

Od 27. svibnja do 1. lipnja 2007. održan je u Sisku prvi međunarodni orguljaški festival pod nazivom *Ars organi Sisciae*, čiji je priređivač kratko vrijeme prije osnovana Hrvatska udruga »Ars organi Sisciae«, a umjetnički ravnatelj orguljaš i

pijanist Edmund Andler Borić. U sklopu festivala priređen je u Glazbenoj školi Fran Lhotka u Sisku 30. svibnja 2007. muzikološki skup s četiri priloga različita sadržaja. Vrsni hrvatski organolog Božidar Grga iz Šibenika poslao je svoj prilog pod naslovom *Mletačko-dalmatinski tip orgulja u XVIII. stoljeću*. U središtu izlaganja je škola graditelja orgulja don Petra Nakića, njegovi nasljednici u Dalmaciji i stanje sačuvanih instrumenata s projekcijom restauratorskih radova. U svome izlaganju *Glazba za orgulje u opusima hrvatskih skladatelja* pokušala je Snježana Miklaušić-Ćeran odrediti mjesto orguljske crkvene i koncertantne glazbe u opusima hrvatskih skladatelja od 18. do 21. stoljeća, povezujući stvaralaštvo s konkretnim različitim mogućnostima izvedbe u pojedinim glazbenim sredinama u Hrvatskoj. Sustavno proučavanje i vrednovanje glazbe za orgulje olakšala bi iscrpna bibliografija koju bi trebalo izraditi. Tatjana Rožanković podastrla je u svome prilogu pod naslovom *Povijesne orgulje u Sisku i okolici* podatke o graditeljima, instrumentima i stanju u kojem se nalaze, ukazavši na potrebu stručnoga pristupa u njihovoj restauraciji. Organolog Emin Armano predstavio je u svome izlaganju *Obnova orgulja u Hrvatskoj* dio projekata koji su u tijeku i koji se vode pod nadzorom stručnjaka iz državne Uprave za zaštitu kulturne baštine i Ministarstva kulture.

U program događanja bila su uključena četiri koncerta u župnoj crkvi Sv. Marije Magdalene u mjestu Sela (prije Siska na cesti koja vodi iz Zagreba). Orgulje je izgradio orguljar I. F. Janeček iz Celja godine 1777. U vrijeme popisivanja orgulja u Hrvatskoj, koje je na poticaj Ladislava Šabana između 1972. i 1975. proveo Republički zavod za zaštitu spomenika kulture iz Zagreba, Janečekove orgulje u župnoj crkvi u mjestu Sela kod Siska nisu bile u upotrebi. One su jedini instrument majstora iz Celja sačuvan u Hrvatskoj, jedinstveni spomenik kulture i prema Šabanovoj klasifikaciji jedan od najvrjednijih instrumenata u sjevernoj Hrvatskoj. Glazbalo skromnih mogućnosti s jednim manualom, kratkim pedalom i jedanaest registara uspješno je restatuirala 2001. tvrtka Heferer iz Zagreba.

Snježana MIKLAUŠIĆ-ĆERAN
Zagreb

**BRATISLAVA, SLOVAČKA — AURORA MUSAS NUTRIT — DIE JESUITEN
UND DIE KULTUR MITTELEUROPAS IM 16.-18. JAHRHUNDERT, 27.-29. 9.
2007.**

U glavnom je slovačkom gradu Bratislavi od 27. do 29. rujna 2007. održan međunarodni i interdisciplinarni simpozij *Aurora musas nutrit — Isusovci i kultura srednje Europe u 16-18. stoljeću*. Organizirali su ga zajednički Institut Ján Stanislav za slavistiku Slovačke akademije znanosti, Teološki fakultet Sveučilišta u Trnavi, Slovačko muzikološko društvo, Austrijski kulturni forum, Provincija Družbe Isusove za Slovačku i prijatelji bratislavskoga Aloisianuma. Nakon što je službeno

otvoren 26. rujna navečer u bratislavskoj Isusovačkoj crkvi koncertom djela *Oratorio per la Novenna di S. Francesco Xaverio* Georga Christopha Wagenseila, iduća su dva dana prema programu trebala biti održana trideset i dva priopćenja s naslovima u izvorniku kako slijedi (nekoliko ih nije održano, ali ih navodimo zbog potpune informacije i njihova uključivanja u zbornik radova koji će uslijediti): Marek Inglot SJ (Rim): *Ad quascumque provincias nos mittere voluerint, exsequi teneamur. Les jésuites en Europe centrale de la seconde partie du XVIe siècle jusqu'à la suppression de la Compagnie de Jésus* (1773); Juraj Dolinsky SJ (Trnava): *Kurze Geschichte der Jesuiten im Königreich Ungarn*; Ladislav Csontos SJ (Bratislava): *Geistliche Quellen der Jesuiten-Kultur*; Ivona Kollárová (Bratislava): »*Ex Bibliotheca Polemico-Catechetica Posoniensi Societatis Jesu*«. *Verlagstätigkeiten der Pressburger Jesuiten im 18. Jahrhundert*; Svorad Zavarsky (Bratislava): *The Scientific Dissertations of Martinus Szent-Ivany SJ*; Miroslav T. Morovics (Bratislava): *Der Einfluß der jesuitischen Universitäten an die mathematische Kultur in Ungarn (im 17.-18. Jahrhundert)*; Andrej Šperka (Bratislava): *Laurentius Tapolcsani's Treatise 'Academicus ens naturale' (Tyrnaviae 1706) and its Impact on Development Scientific Thought in Jesuit Environment of Trnava University*; Stanislav Tuksar (Zagreb): *General Dictionaries of Croatian Language Compiled by Jesuit Scholars and Published between 1549 and 1742: A Codification of a Language with the Case Study in Music Terminology*; Martin Svatoš (Prag): *Die dialogische Schrift 'Quaesita oratoria' von Bohuslaus Balbinus SJ im zeitgemäßen rhetorischen Diskurs*; Marie-Elisabeth Ducreux (Pariz): *Doctrine chrétienne, spiritualité et poésie chez les jésuites tchèques du 17e siècle*; Elisabeth Klecker (Beč) — Eva Taranová (Bratislava): *Vergilrezeption als Ausdruck jesuitischen Gottvertrauens* — Michael Denis: *'Extinctae societati meae'*; Jean-Marie Valentin (Pariz): *Das Jahr 1622 und die Heiligsprechung des Ordensgründers und des Apostels Indiens. Reflexe auf den Bühnen der Gesellschaft Jesu*; Anne-Claire Magniez (Pariz): *Les 'Exercices spirituels' d'Ignace de Loyola sur la scène de la grande congrégation mariale de Munich (1694-1706). Approche dramatique et musicologique du 'Theatrum Solitudinis Asceticae' de Franciscus Lang S.J. (1654-1725)*; István Kilián (Miskolc): *Schauspiel und Liturgie in Schulen der Jesuiten von Pressburg im 18. Jahrhundert*; Herbert Seifert (Beč): *Metrik und Musik der Jesuitendramen*; Catherine Cessac (Versailles): *Les ballets d'André Campra (1660-1744) au collège Louis-le-Grand à Paris*; Friedrich W. Riedel (Sonthofen): *Die Bedeutung der Jesuiten für die Kultur Schwabens in der Barockzeit*; Gerhard Walterskirchen (Salzburg): »...lange mit keinem Parnass umgeben«. *Salzburg und die Jesuiten*; Jiří Sehnal (Brno): *Was haben tschechische Komponisten in den Jesuitenschulen erlernt*; Václav Kapsa (Prag): *Jesuiten komponieren. Bemerkungen zur erhaltenen Kompositionen der böhmischen Jesuiten*; Vladimír Maňas (Brno): *Die Musik an dem Jesuiten-Kolleg in Telč 1668-1773*; Katalin Kim Szacsvai (Budimpešta): *Musikleben bei den Pressburger und Tyrnauer Jesuiten*; Ladislav Kačič (Bratislava): *Musiker der Jesuiten in der Slowakei im 17. und 18. Jahrhundert*; Petrus Eder OSB (Salzburg): *Der Musiktraktat 'Architectonicae musices universalis' (1631/1684) des P. Wolfgang Schonsleder SJ*; Piotr Tarlinski (Opole): *Die Musikipflege bei den Jesuiten in Glatz (Kłodzko) im ausgehenden 18. Jahrhundert*; Pál Richter (Budimpešta): *Die Jesuiten und das Kirchenlied*; Peter Ruščin (Prešov): *'Sic cantet servus Christi' ... Beitrag*

der Jesuiten zum slowakischen Kirchenlied des 17. und 18. Jahrhunderts; Tomáš Slavický — Marie Škarpová (Prag): »Jesličky« (Krippe) von Fridrich Bridelius SJ (1658) und ihr Platz in der böhmischen Hymnographie des 17. Jahrhunderts; Petr Fidler (Innsbruck): *Propaganda fide?*; Mária Pötzl-Malíková (München — Bratislava): *Der Einfluß der Jesuiten auf die Errichtung und Verehrung der öffentlichen Mariendenkmäler im 17. und 18. Jahrhundert (an Beispielen aus der Slowakei)*; Zuzana Dzurňáková (Trnava): *Angels in the Art of the Jesuits*; Nad'a Ráková (Bratislava): *Jesuiten und ihre Kulturtätigkeit in der Zips*.

I pri prvom je pregledu tema vidljivo da se ovdje radilo o ambicioznom projektu, koji je pokušao pružiti jedan od mnogobrojnih mogućih uvida u razna područja isusovačke djelatnosti, koja će — osim primarne teološko-pastoralne — obuhvatiti i glazbu i muzikologiju, likovne umjetnosti i arhitekturu, izvore i bibliotekarstvo, matematiku i prirodne znanosti, jezikoslovlje i leksikografiju, retoriku, pjesništvo, kazalište, balet i dr. Od srednjoeuropskih regionalnih i nacionalnih kultura pojedinačnim ili sveobuhvatno preglednim uvidima bile su obuhvaćene neke njemačke zemlje, Austrija, Češka, Slovačka, Mađarska i Hrvatska. Naglašeno su brojem istupa bila prisutna dva područja — Slovačka i glazba, odnosno muzikologija, što je do određene mjere razumljivo zbog mjesta održavanja cijele manifestacije i profesionalnog profila osobe koja je bila glavni organizator i 'duša' simpozija, slovačkog muzikologa Ladislava Kačica. Ono na što bi ovaj izvijestitelj svakako želio upozoriti jest da su hrvatske isusovačke teme bile zastupljene samo u obliku izvještaja o jezikoslovno-leksikografskim postignućima četvorice zaslužnih isusovaca na tome području (J. Mikalja, J. Habdelić, A. Della Bella, A. Jambrešić), s osobitom obzirom na glazbenu terminologiju. Nije bio predstavljen nijedan drugi aspekt djelovanja isusovaca u hrvatskim povijesnim zemljama, pa čak ni rad tako značajnog znanstvenika kao što je Rugjer Bošković. Tražeći možebitne razloge za ovakvu situaciju u formalnim diskusijama i neformalnim razgovorima oko simpozija ispostavilo se da nijedan nazočni znanstvenik (osim L. Kačica) ne poznaje ni jednog hrvatskog znanstvenika sa svojega područja i nije se nikad poslužio nijednom odgovarajućom hrvatskom bibliografskom jedinicom. Time se identificirao glavni dio problema, a to je da su hrvatski znanstvenici na području humanističkih znanosti premalo, a većina nimalo prisutni na međunarodnoj znanstvenoj sceni, tj. da ne odlaze dovoljno često na inozemne simpozije, da ne organiziraju takve u vlastitoj zemlji, te ne objavljuju dovoljno svojih članaka i knjiga na stranim jezicima. (Možda nije uobičajeno za ovakvo mjesto kao što je izvještaj o jednom skupu, ali potaknuto donekle neugodnom situacijom u kojoj se našao ovaj izvijestitelj, svakako nije na odmet upozoriti da osim vlastitih osobnih razloga pojedinih istraživača ni tzv. sistemska rješenja u Hrvatskoj ne stimuliraju drukčiju orijentaciju: npr. prema formulacijama iz već dugo važećih zakonskih i podzakonskih akata u Hrvatskoj jedan od uvjeta izbora za redovite sveučilišne profesore jest da su kandidati u cjelokupnoj karijeri objavili »tri znanstvena rada u časopisima na međunarodnoj razini« [!] ili da je za izbor u zvanje znanstveni savjetnik »održao najmanje sedam priopćenja na

znanstvenim skupovima od toga najmanje četiri priopćenja na međunarodnim znanstvenim skupovima, ili barem jedno pozvano predavanje na međunarodnom znanstvenom skupu« [!]. Daleko, daleko premalo i sasvim destimulativno za iole ozbiljan iskorak u aktualni svijet znanosti!)

Što se samog znanstvenog doprinosa skupa tiče, uspješno je iznijet niz konkretnih argumenata u korist tvrdnje da su isusovci na području srednje Europe odigrali iznimno važnu ulogu kao komponenta u profiliranju njezina društvenog, kulturnog, znanstvenog i umjetničkog habitusa, poglavito u razdoblju 17. i većeg dijela 18. stoljeća. Pritom nije nedostajalo ni potrebitih kritičkih tonova oko pojedinih aspekata njihova društvenog djelovanja. Valja, međutim, posebno istaknuti da je ovaj skup, pod znakovitim naslovom *Aurora musas nutrit*, u cjelini bio izvrsno organiziran, da je osigurao nekoliko zanimljivih popratnih manifestacija i — što i jest vrlo važan dio smisla ovakvih znanstveničkih sastajanja — da je uputio nazočne znanstvenike na daljnju suradnju, otvorivši im spoznajne perspektive koje bitno nadopunjuju one dobivene današnjim često surogatno shvaćenim postupcima (koliko god inicijalno korisni bili) pukog 'surfanja' po bazama podataka. Inicijative i mnogobrojni pozivi za neke daljnje pothvate ovakvoga ili sličnoga tipa, kakvi su se smjesta javili na mjestu, najbolji su dokaz za prihvatljivost iznesenih ocjena.

Stanislav TUKSAR
Zagreb

NEW ORLEANS, USA — AMERICAN ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF SLAVIC STUDIES (AAASS), 39TH NATIONAL CONVENTION, PANEL SUMMARY: LIGHT MUSICAL THEATER IN THE SOUTHERN SLAVIC LANDS OF THE HABSBURG MONARCHY, 1860-1918, 15.-18. 11. 2007.

The panel *Light Musical Theater in the Southern Slavic Lands of the Habsburg Monarchy, 1860-1918* took place on Saturday afternoon, November 17. The three papers moved from a general overview of popular musical theater in the Southern Slavic Habsburg lands to a regional case study and finally to the work of an individual creator with South Slavic connections. Stanislav Tuksar (Academy of Music, University of Zagreb) began the session with *Between Centers and Peripheries: An Overview of Light Musical Theater in the Slavic South of the Habsburg Monarchy, 1860-1918*. Tuksar discussed popular musical theater genres in Bosnia and Herzegovina, Slovenia, Vojvodina (Serbia), and Croatian provinces, showing the various musical theatrical influences — both foreign and domestic — in each of these areas. He argued that this repertory was for the most part not directly used as artistic propaganda for musical nationalisms but rather was conceived as entertainment for the emerging lower middle class. Vjera Katalinić (Croatian Academy

of Sciences and Arts) followed with her paper *Light Musical Theater in Slavonia*, in which she detailed the change from aristocratic patronage for musical theater, including that of the Prandau and Pejačević families, to the public and town initiatives that took place in Osijek. Katalinić also described the linguistic shift that took place as musical performances in German and sometimes Hungarian gave way to ones in Croatian. William A. Everett (University of Missouri-Kansas City) presented the third paper on the session, *From Split to Vienna: The Legacy of Franz von Suppé*. Although Suppé was born in Split and raised in Zadar, he was not Croatian, but rather from an Austrian family of Belgian descent. Suppé is best remembered as one of the earliest creators of Viennese operettas. Everett discussed Suppé's opera *Des Matrosen Heimkehr* (Of the Sailor's Homecoming, 1885), which is set on the island of Hvar and includes allusions to several Dalmatian musical idioms in the score. Sarah A. Kent (University of Wisconsin-Stevens Point) was the discussant and emphasized the commonalities regarding the notions of »light« and »popular« in the three papers.

William A. EVERETT
Kansas City

ZAGREB — HRVATSKA GLAZBA U 20. STOLJEĆU. ZNANSTVENI SKUP, 22.-24. 11. 2007.

Mrze li muzikolozi muzikologiju? Čini se to takvim prema programu i rezultatima nekoliko znanstvenih skupova održanih u Hrvatskoj (čak i u inozemstvu) zadnjih godina. Osobito prema radu posljednjeg od njih, onoga Matice hrvatske. Održan je u Zagrebu u Matici hrvatskoj od 22. do 24. studenoga 2007. godine pod naslovom *Hrvatska glazba u 20. stoljeću* i pripada seriji skupova naslovljenih *Dvadeseto stoljeće*. Voditelj ovoga skupa o glazbi bio je Nikša Gligo, a članovi organizacijskog odbora Nada Bezić, Naila Ceribašić, Davor Hrvoj, Erika Krpan, Grozdana Marošević i Eva Sedak.

Pod muzikologijom shvaćam i etnomuzikologiju (što je bio slučaj i na nedavno održanom skupu *Bartók's orbit* u Mađarskoj), a što u domaćim okvirima još nitko nije drukčije teorijski razložio, premda se u praksi naslućuje podjela stavova; uz navedeni i onaj koji pridaje samostalnost etnomuzikologiji.

Izložiti ću najprije skupinu etnomuzikoloških tema, za ovu vrstu skupa neočekivano brojnih, premda bilo kakva očekivanja nisu dobrodošla. Naime, koncepcija je čini se dala prednost *etno* predznaku svake vrste, u namjeri koja nažalost nije jasno izrečena i stoga ne iskazuje stav. Možda bi on glasio: ostalo znamo već dugo; *etno* građa otvorila je vrata suvremenim metodologijama. Je li tomu baš tako?

Etnomuzikološke teme nisu dakako naslovljene kao posebna skupina. Odaju ih imena voditeljica (Grozdana Marošević i Naila Ceribašić) i pojedinačni naslovi (petak, 23.). Uz izuzetak izlaganja Grozdane Marošević (*Tradicijska glazba u Hrvatskoj — diskursi i prakse*) i Ruže Bonifačić (*Takozvana istarska ljestvica: dugotrajni izazov hrvatskoj etnomuzikologiji*) koje su, prva referentica općem, a druga posebnom etnomuzikološkom zadatku, pristupile cjelovito, sabrano i zrelo, te uz svježije prinose (Richard March, *Tamburaštvo u 20. stoljeću: glazba i simbolika* i Kristine Lučić, *Hrvatska popularna glazba u prvoj polovici 20. stoljeća*), etnomuzikološke teme bile su pretežno ishitrene, nedorađene, lažno inovativne. U nekima je prešućivanje polaznih pristupa i postignuća prethodnih istraživača možda varijanta usmenoga izlaganja pa tek u tiskanoj verziji možemo očekivati kompletnost, u nekima je, pak upotrijebljeno nerazumljivo pretjerano interpretiranje, a neke su od ranije poznate (Jakša Primorac, *Pučko crkveno pjevanje u 20. stoljeću*, Joško Čaleta, *Od ojkanja do gange — procesi u tradicijskom glazbovanju dalmatinskog zaleđa 20. stoljeća*, Dario Marušić, *Istarski glazbeni mikrokozmos*, Naila Ceribašić, *Festivizacija tradicijske glazbe*, Nikola Buble, *Dalmatinsko klapsko pjevanje*, Vedrana Milin-Ćurin, *Žensko klapsko pjevanje*, Miroslava Hadžihusejinović-Valašek, *Slavonska starogradska pjesma*). Unatoč polaznoj, sintetskoj, makar i *power point* prezentiranoj temi (Marošević), one nisu prikazale 20. stoljeće u njegovoj punini i raznolikosti, a također nisu ostvarile ravnotežu (to je i inače osnovna zamjerka izlagačima na ovome skupu). Etnomuzikološke teme bile su djelomično prisutne i u »glavnim« izlaganjima (ponedjeljak, 22.). Znatno su zastupljene u radu posljednjeg dana (subota, 24.), što je zanimljivo (ali nije razjašnjeno niti je u cjelini koncepcije postavljeno u ravnoteži s ostalim temama) s obzirom na moguću širinu suvremenih (i manje suvremenih) etnomuzikoloških zadataka: Irena Miholić (*Etnoglazbe*), Jana Bosanac (*Lokalni popularnoglazbeni izričaji potkraj 20. stoljeća*), Mojca Piškorić (*Loše glazbe*). Dijelom je to i tema Nade Bezić (*Što je 20. stoljeće donijelo Zagrebu — grad kao glazbeni organizam*), a manjim dijelom i Ladislava Račića (*Električna gitara u Hrvatskoj*). U toj je »sekciji« diskusija (ponekad i riječ voditelja) bila nekonstruktivna, štoviše, u nekim sučeljavanjima i svađalačka, na rubu pokušaja izazivanja skandala, do kojega međutim nije došlo jer su izostali sadržajni argumenti. Na neka važna pitanja diskutanti nisu dobili odgovor.

Nije bila namjera, ali, pokazalo se da se ponašamo kao gledatelji sportske utakmice: glave desno, glave lijevo — slijede loptu. Nazovemo to nekako (npr. globalizacija). Nismo se ni snašli (naglo određivanje predmeta, metoda, tehnoloških pristupa, a o neobrađenim temama da i ne govorim — nešto se promijeni (antiglobalizacija npr.). U takvom nezrelom lutanju ne sagledavamo da se i u razvijenijim muzikologijama — pogledajmo samo najbliže europske zemlje — istodobno odvijaju različiti procesi ovisni o brojnim uzročnicima, najčešće kombiniranima s institucionalnim osnovama. Poznati profesor Timothy Rice u posljednjem *Yearbook for Traditional Music* s mnogo žara, sigurnosti, gotovo arogancije »napada« konzervativne stavove u obranu suvremenosti (povod je određena recenzija), pa ipak priznaje i kritiziranome autoru stare škole i njima/ nama znanstvenicima, iste težnje: dosegnuti »the what and where and the how

and why; the theory and the description; and the music, the behaviour, and the culture» (2007, br. 39, 170). Nije ovaj skup jedini primjer neravnoteže u predstavljanju područja koja su istražena: neravnoteže podataka, razmatranja, interpretacija. *Grove* ima jedinicu *Croatia* s višestruko opsežnijim prikazom folklorne glazbe u odnosu na umjetničku glazbu u Hrvatskoj. No, to su neki drugi urednici i druge odgovornosti.

Pojedine teme i sve one zabavnoglasbenog izričaja nisam slušala, a neke su i izostale (Miro Križić, *Zagrebački jazz kvartet: uloga i značaj*; Saša Nestorović, *Nastojanja i iskustva u edukaciji mladih hrvatskih jazz-glazbenika*), no čini se da je taj segment potpuno zakazao (Davor Hrvoj, *Jazz u Hrvatskoj — skica za povijest*).

Valja spomenuti izlaganja posljednjeg dana i istaknuti njihovu dalekosežnu korist (Tatjana Čunko, *Hrvatska umjetnička glazba 20. stoljeća i Hrvatski radio nakon 1946.*, Lovorka Ruck, *U potrazi za hrvatskim skladateljskim ostavštinama 20. stoljeća*, Marina Stanić-Palašti, *Odabrani zagrebački nakladnici prije 1945. godine*, Marijana Pintar, *Skrivene osobe hrvatske glazbe 20. stoljeća*, Andrija Tomašek, *Glazbeni amaterizam — čimbenik glazbene kulture Hrvatske u 20. stoljeću*).

I na koncu, prikaz prvog, udarnog dana stavlja nas u nedoumicu. Udarni je s obzirom na profil i možda čak pedagošku ulogu glavnoga voditelja. Nedoumica je zato, jer nije prikazao ništa doista relevantno upravo u tematikama koje nas ipak najviše zanimaju. Premda sam se već ogradila od očekivanja očekivanoga, nije moguće ne željeti sažetak, ocjenu, poznavanje, sud, kontekst u sljedećim izlaganjima: Nikša Gligo, *Suvremena hrvatska glazba — pokušaj estetičkoga određenja*; Ivan Čavlović, *Hrvatski skladatelji u dijaspori kao historiografski problem: korpus hrvatskih skladatelja u bosanskohercegovačkoj glazbenoj kulturi 20. stoljeća*; Mirjana Babić-Sirišćević, *Elementi kontinuiteta u djelima splitskih skladatelja Silvija Bombardellija, Rubena Radice, Frane Paraća i Olje Jelaske*; Ivan Žurković, *Sučeljavanje hrvatskog opernog stvaralaštva s ideologijom nacionalnoga smjera*; Eva Sedak, *Moderna, modernizam i klasicistička moderna u hrvatskoj glazbi 20. stoljeća*; Erika Krpan, *Hrvatska izvedbena glazbena praksa u 20. stoljeću — ishodišta, smjerovi, ideje*; Ivana Tomić-Ferić, *Glazbeni život Splita u 20. stoljeću u svjetlu institucionalno organizirane djelatnosti*; Dada Ruža, *Kontinuitet glazbenog života Varaždina kroz mijene glazbenih institucija 20. stoljeća*; Nataša Maričić, *Varaždinski skladatelji s kraja 20. stoljeća*.

Na kraju želim reći da bi bilo dobro da svi muzikolozi pročitaju knjigu Vjere Katalinić *Violinski koncerti Ivana Jarnovića. Glazbeni aspekt i društveni kontekst njihova uspjeha u 18. stoljeću*. To je doista vrijedna studija u kojoj se, nakon različitih, često se činilo opravdanih prijevora koji su trajali desetljeća, skupila snaga, sazrela kroz vrijeme. Knjiga je u rangu svjetske muzikologije. Važna je za domaće rezultate struke. Pri tome je normalna, standardno opremljena, temeljito argumentirana, lijepa knjiga, koja se, eto, izdigla iznad brojnih, sukladnih primjera i pokazala vrijednosti razuma i sazrijevanja. Vrijedi se nadati da će hrvatska muzikologija za par desetljeća biti u stanju sagledati na isti način i hrvatsku glazbu 20. stoljeća.

Gorana DOLINER
Zagreb

BEČ, AUSTRIJA — FESTE: THEOPHIL ANTONICEK ZUM 70. GEBURTSTAG, 23. 24. I 30. 11. 2007.

»Svečanosti su muzikološki još uvijek premalo poznate. Pred samo dvadesetak godina sastala se istraživačka skupina 'Poetika i hermeneutika' da bi se posvetila 'svečanosti' (u jednini!). Glazba je tada bila dostojno uključena u razmatranja samo kroz Wagnerov lik. Otada se u znanstvenom pogonu doduše ponešto učinilo; isticana proturječna poimanja svečanosti kao afirmativno uzvisivanje postojećeg reda odnosno kao ekscesa koji ruši norme mogu, međutim, dalje služiti kao ideje vodilje kako bi se u vidokrug uključio raspon pojavnosti svečanosti i podupro jedan teorijski ambiciozan pristup. Svečanosti kao 'rastući fenomen' (Rainer Warning) trebale bi biti u posebnoj mjeri primjerene, da se promišljajno-istraživački nadrase obično sakupljanje i tako zahvalno odrazi seminarska otvorenost Theophila Antoniceka u pogledu izbora tema i mnogostranosti metoda.«

Kratka organizatorska promemorija ukazala je na neuobičajen način čašćenja znanstvenika-muzikologa — mimo konvencionalnih svečanih zbornika i prigodnih koncerata, ali je izravno upozorila na poseban i neuobičajen kontakt koji je slavjenik za svog dugogodišnjeg pedagoškog djelovanja uspio razviti s mnogim svojim studentima. Naime, većina referenata upravo se nanizala iz redova bivših doktoranda, a neki su sudjelovali kao voditelji sesija. Među referentima je bilo i prijatelja pa je čak sudjelovao i svečarev sin, koji je spojio egiptologiju s muzikologijom. I mjesto svečanosti odabrano je u skladu s Antonicekovim preferencijama: osim Beča, dio simpozija održan je u Rimu, ali uz to nisu nedostajali ugodni restorani i pivnice u kojima je bio čest gost. I na tim bi se mjestima, kao što je to slavjenik uvijek običavao, uz dobar zalogaj i kapljicu, redovito razvila živahna i zanimljiva rasprava o najrazličitijim temama u kojoj muzikološka pitanja nisu bila zanemarena, ali su često dobivala nekonvencionalan tijek. Nije nedostajalo ni žive glazbe — bilo u jednoj praiizvedbi uz uvodnu svečanost, bilo na samostalnim koncertima.

»Svečanosti« su u osamnaest referata prikazane kroz raznovrsnu problematiku, najčešće vezano uz dvorske/vladarske/crkvene proslave (Andreas Lindner, Beč: *Zur Intention musikalischer Inszenierung. Die Determinanten weltlicher Festkonzeption im Umfeld höfisch-geistlicher Institutionen*; Elisabeth Th. Fritz, Beč: *Von Karl VI. zu Maria Theresia. Zur höfischen Idee von Feiern und Festen zwischen Hochbarock und beginnender Aufklärung*; Martin Eybl, Beč: *Zwei Hochzeiten am Wiener Hof 1744 und 1760. Höfisches Selbstverständnis, Repräsentation und Publikum im Prozess der Aufklärung*; Vjera Katalinić, Zagreb: *Banus und/oder König? Feste zu Ehren der Hoheiten in Zagreb in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts*; Konrad Antonicek, Beč: *Der Klang des Besonderen. Altägyptische Festmusik*; Andrea Sommer-Mathis, Beč: *Una »gara musicale« alla corte imperiale di Ferdinando II.*; Marko Deisinger, Beč: *Diletto e moralità. La seicentesca cultura delle feste di corte fra Vienna e Ferrara*; Dagmar Glüxam, Beč: *La »Licenza« nell'opera di corte viennese tra 1705 e 1740*); ali i vezano uz svakodnevni glazbeni život u manjim sredinama te uz posebne prigode (Erich Duda, Beč:

Gelegenheitskompositionen für Feste in Österreich um 1800; Klaus Petermayr, Linz: *(Musikalische) Festdarstellungen in oberösterreichischen Reise- und Landesbeschreibungen aus dem 19. Jahrhundert*; Christian Fastl, Beč: *Lokale Sängereisen im südlichen Wiener Umland. Ein Streifzug vom ausgehenden 19. Jahrhundert bis in die 1930er Jahre*; Stefan Jena, Beč: *Dabeisein ist alles. Die Musik zu den Olympischen Spielen 1936*), ili uz djelovanje pojedinih skladatelja (Eike Rathgeber, Beč: *In drei Gängen zu je neun starken und leichten Stücken in 300 Platten auf französische Art serviert*; Georg Philipp Telemanns »*Musique de Table*« aus dem Jahr 1733; Giacomo Fornari, Bolzano: *Una festa rovinata. Mozart nella Milano di Hasse*; Wolfgang Fuhrmann, Berlin: *Das Fest und die Schrift oder: Warum Haydn nicht als Opernkomponist berühmt geworden ist*), a nisu zaobidjeni ni opći sociološki ni pedagoški fenomeni svečanosti (Rainer Buland, Salzburg: *Orakelspiele. Kulturgeschichte und Praxis*; Christoph Knittl, Heidelberg: *Das Fest als (un-)geliebte Variable musikpädagogischen Denkens und Handelns*; Albert Seitlinger, Beč: »*Zeit für ein Fest*«. *Musikalische Eigenzeit zwischen kompositorischer Struktur und kommunikativem Prozess*).

Cijeli je »simposion« odisao radošću sudionika da svom mentoru poklone ono što mu je bilo tako važno — kvalitetno druženje u kultiviranoj sredini. Ujedinjenim snagama organiziran je uz pomoć Austrijske akademije znanosti (čiji je Antonicek bio dugogodišnji član), Povijesnog instituta pri Austrijskom kulturnom forumu u Rimu, Instituta za muzikologiju Bečkog sveučilišta (gdje je slavljениk dugo godina bio trajno posvećen nastavi), Sveučilišta za glazbu i predstavljačku umjetnost (u kojem rade neki od organizatora) te projekta Spomenika glazbene umjetnosti u Austriji (uz kojeg je Antonicek dugo godina bio uključen, a neko vrijeme i voditelj). Možda će dio atmosfere biti prenesen i u tiskani zbornik s ovog posebnog skupa.

Vjera KATALINIĆ
Zagreb